

Den postfaktuelle finanspolitik

Børsen den 19 maj 2022

Samfundsforskere har efterhånden talt i et årti om postfaktuel politik. Fænomenet, der også kaldes post-truth politics, opstår, når politikere behandler både holdninger, faglig analyse og hårde fakta, som om de blot er ideologiske holdninger. Problemet har nu vist sig med fuld styrke i diskussioner om dansk finanspolitik.

Problemets kerne blev illustreret meget tydeligt i et interview i Berlingske forleden, hvor finansminister Nicolai Wammen (S) erklærede, at han havde en anden "holdning" end kritikerne af hans politik. Finansministeren afspejlede derved en postfaktuel tilgang til sin ministerrolle, hvor ingen kritik eller indspark er mere rigtige eller sande end andre - de er alle politiske holdninger.

Baggrunden var kombinationen af alvorligt stigende inflation og en økonomi, der opererer på dens kapacitetsgrænse, og regeringens ønske om at lempe finanspolitikken ved at dele subsidier ud til specifikke grupper i befolkningen. Så forskellige økonomer som Nordeas cheføkonom Helge Pedersen, Nationalbankens direktør Signe Krogstrup, overvismand Carl-Johan Dalgaard og min glimrende AU-kollega Michael Svarer har alle advaret mod denne tilstand, men uden åbenbart at gøre noget indtryk.

Problemerne er ellers ganske tydelige for en fagøkonom: Danmarks Statistiks data peger på en vækst i producentpriserne mellem april 2021 og april 2022 på 37,4 pct. og i forbrugerpriserne i samme periode på 6,7 pct. Al erfaring peger på, at vi næppe har set det værste, og at den høje inflation kommer til at forplante sig i væsentligt højere lønkrav til næste overenskomstforhandlinger.

Risikoen for en lønpresspiral er dermed overhængende.

Man må derfor regne med høj inflation i en længere periode, kombineret med enten en decideret krise eller - i bedste fald - en økonomisk død tid. Og jo mere regeringen puster til ilden nu med øget forbrug, jo større bliver problemet. Sådan ser finansministeren dog ikke på det. Hans vurdering, at inflationen på magisk vis skulle falde til omkring 2 pct. om et års tid, er dog en politisk holdning, men ikke en forudsigtelse, der på nogen måde er baseret i faglig analyse.

Det store problem i debatten, og i både ministerens og mange andre politikeres tilgang til politik, er, at alle input bliver behandlet, som om de er lige sande og lige værdifulde. Wammen reagerer med andre ord på en faglig kritik på samme måde som en anden postfaktuel politiker Trump-rådgiveren Kellyanne Conway, der havde "alternative fakta".

Postfaktuel politik i Danmark er ikke startet med Wammen, og Anders Fogh Rasmussen havde en snert af det, da han i 2007 erklærede, at lærebøgerne i økonomi skulle skrives om. Denne regering er dog ved at gøre det til en kerne i dens måde til at afmontere kritik - det er jo bare ideologiske "holdninger". Det er desværre også en effektiv måde at afmontere enhver faglig basis for ens politik.

Christian Bjørnskov